

a poetului polon Juliusz Słowacki, romantic revoluționar de mare valoare: *Juliusz Słowacki, basnik-revolucionar*.

Lucrarea care îl consacră însă este aceasta despre care ne ocupăm aici. Din capul locului trebuie menționat că autorul se ocupă de întreaga literatură polonă, pornind cu scrisul în limba latină și terminând cu literatura contemporană. Importanța operei se poate vedea și din faptul că o nouă lucrare de sinteză n-a apărut până acum nici în cultura polonă. Afară de bune manuale de școală, datorite unor specialiști ca Z. Libera, K. Budzyk, K. Wyka, Jan Zyg. Jakubowski, R. Matuszewski, se poate cita doar lucrarea de valoare a academicianului Julian Krzyżanowski: *Historia literatury polskiej*, vol. I, Varșovia, 1953, 611 p., care nu merge însă decât până la sfârșitul secolului al XVIII-lea. Ce e drept, în momentul de față un colectiv lucrează la o istorie a literaturii polone în zece volume (vezi « Pamiętnik literacki », 46 (1955), nr. 1, p. 348—354). Deocamdată, însă polonistul ceh K. Krejčí a dat o sinteză completă.

Dějiny polské literatury se remarcă în primul rînd printr-o informație excelentă, atît în domeniul literaturii polone cit și în domeniul literaturii europene, în general. Autorul este un om de erudiție literară. Întreaga operă se bazează și pe o bună cunoaștere a problemelor de istorie economică, politică și socială. Se poate spune că autorul a pus în circulație știri cit mai complete despre dezvoltarea istorică a literaturii polone. Se găsesc date nu numai despre marile figuri literare, consacrate pînă aci, dar și despre cele care în chip auxiliar împlinesc tabloul literar, prin ideile și participarea lor în procesul de dezvoltare al literaturii. Nu e de mirare că K. Krejčí dă atenție începuturilor de cercetare ale culturii folclorice. Astfel, se ocupă de activitatea întîiului mare folclorist polon Zorian Dołęga Chodakowski (1784—1825), de cercetările lui Al. Sapieha (1770—1812) la slavii de sud-vest, în domeniul culturii și literaturii populare, de inițierea studiilor de arheologie populară slavă, datorită lui W. Surowiecki (1769—1827), continuate mai pe urmă de Šafařík, etc. De fiecare dată, autorul găsește corespondența sau face comparații cu activități sau realizări similare din istoria poporului ceh (Jan Kollár, J. Dobrovský, etc.) sau a altor popoare europene. Lucrarea nu are aspectul unui manual compartimentat didactic, ci al unui tratat, care urmărește în desfășurare naturală mersul literaturii polone, propulsată de diferiți factori de natură socială și culturală.

În al doilea rînd, prof. K. Krejčí s-a apropiat de literatura polonă cu discernămint și înțelegere, descoperind « patriotismul cald », de care e animată, și lupta pentru libertatea poporului, mai ales după împărțirea Poloniei. Autorul este un umanist, care nu pierde din ochi ansamblul și amănuntul. Nu s-ar putea găsi lipsuri esențiale acestei lucrări. Neînsemnatele lipsuri de amănunt, indicate de recenziile polone (J. Krzyżanowski, în « Nauka polska », II (1954), nr. 2, p. 190—197; Z. Libera, în « Pamiętnik literacki », 45 (1954), nr. 4, p. 595—603; Al. Żyga, în « Przegląd Zachodni », XI (1955), p. 275—280), nu pot vorbi prea mult aici. De altfel, recenziile recunosc meritele mari ale lucrării. Sint însă cîteva chestiuni care dau de gîndit principal.

Este vorba, în primul rînd, de periodizarea nouă a literaturii polone, problema periodizării interesînd, de fapt, toate literaturile. Autorul încearcă o împărțire pe baze marxist-leniniste clasînd literatura polonă în patru mari perioade: literatura perioadei feudale de la începuturi (sec. XIII) și pînă la 1754, literatura perioadei de descompunere a feudalismului și de naștere a capitalismului, care ține pînă la insurecția polonă din 1863; literatura din perioada capitalismului propriu zis, căreia îi pune capăt în 1918 și ultima perioadă, de după 1918, a unei literaturi într-o « Polonie burgheză », în care se duce lupta pentru o « Polonie socialistă ». Împărțirea aceasta a fost acceptată de istoricii literari poloni, cu unele mici rezerve. Libera crede că nu e just să se lege mecanic procesele de artă cu cele economice. Żyga se întreabă de ce în perioada capitalismului nu s-a introdus și literatura dintre cele două războaie etc.

Trebuie să spunem că autorul a încercat un compromis și în linii mari granițele periodizării sale cad peste unele din granițele vechii periodizări, care stabilește însă mai multe epoci de dezvoltare literară. Deci, în ramele noii sale istorii literare intră într-o nouă sudare vechea